

FAN, TA'LIM VA AMALIYOT INTEGRATSIYASI

ISSN: 2181-1776(E) | SJIF 2023: 6.907

Икрамова Муниса
Шералиевна

Самарқанд вилояти ПЯМЎММ ўқитувчиси

ЎҚИТУВЧИЛАРНИНГ ПРОГНОСТИК КОМПЕТЕНТЛИГИНИ РИВОЖЛАНТИРИШДА АХБОРОТЛАРНИНГ ЎРНИ

Маълумки, ўқитувчилар фаолият самарадорлиги ва муваффақияти уларнинг касбий тайёргарлиги, малакага эгаллик даражаси, зиммасидаги вазифаларни бажаришга нисбатан ижодий ёндашиши ҳамда ўз устида кунт ва изчиллик билан ишлаши асосида таъминланади. Ўқитувчилар прогностик компетентлигининг юқори даражасига эришиш педагогик ҳамжамият, ҳамкасблари томонидан эътироф этилиши, касбий фаолиятга қўйилаётган талабларга мувофиқлиги, индивидуал касбий имкониятларини кенгайтириш, ўз салоҳиятини амалга ошириш билан ифодаланади.

Ахборотлар ҳажмининг кун сайин ортиб, замонавий компьютер ва телекоммуникацион технологиялари воситаларининг мукамаллашиб ва такомиллашиб бориши умумтаълим мактаблари ўқитувчиларининг ахборотлашиш жараёнига доир касбий маҳоратларини ҳамда ахборот маданиятларини такомиллаштириш муаммосини муҳим вазифалар сифатида белгилайди.

Ҳар бир педагог ходим фаолияти давомида узлуксиз таълимга ва касбий маҳорати устида мустақил ишлашга бўлган талаб ва тайёргарлигини такомиллаштириш билан бир вақтда ўз соҳаси бўйича яратилаётган ахборотлар оқимининг муҳимлиги ва зарурлигини билиши, мустақил ҳолда ахборотларни ишлаши, турли манбалардан, яъни интернет тармоғидан, жумладан, миллий ҳамда хорижий ахборот тармоқларидан ахборотларни олиши, уларни

ўқувчиларга тушунадиган шаклда ифодаланиши ҳамда дарс жараёнида самарали фойдаланиши лозим.

Бунинг учун ҳар бир ўқитувчи нафақат муҳим ахборотлашган билим ва малакаларга эга бўлиши, балки касбий маҳоратини такомиллаштирган ҳолда дарс жараёнини замонавий педагогик технологиялар асосида ташкиллаштириши ҳам зарур.

Шунингдек, ўқитувчиларни ахборот билан ишлаш маданиятини ўстириш ва шакллантириш ҳам жуда муҳимдир. Ахборот маданияти – бу кишининг кундалик ҳаёти ва фаолиятида ахборот технологияларининг барча турларидан тегишлича фойдаланиши олиш кўникма ва малакаси. Бинобарин, узлуксиз касбий ривожлантириш тизими олдида ўқитувчиларни ахборот билан ишлаш маданиятини ўстириш ва шакллантириб боришдек долзарб вазифа турар экан, бу ўринда ўқитувчи тобора маслаҳатчи, йўл-йўриқ кўрсатувчи, ўқув жараёнини бошқарувчисига айлана бориши, шунингдек унинг ахборот эгаси ва тарқатувчиси сифатидаги функциялари энди янги ахборот технологиялари зиммасига юклана бориши муносабати билан асосий масала, билимлар ва ахборот оламига кириш, бу оламнинг ресурсларидан қандай қилиб фойдаланиш ва уларни ўзлаштириш муаммоси бўлиб қолади.

Ўқитувчининг касбий маҳорати ва ахборот маданияти унинг ахборотлашган дунёқараши, ҳам анъанавий, ҳам янги педагогик ва ахборот технологияларидан фойдаланиш билан профессионал ахборотлашган талабини мукамал қаноатлантириш бўйича мустақил иш фаолиятини таъминловчи билим ва малакаларининг тизими билан характерланади. Янги педагогик ва ахборот технологияларидан фойдаланиш ўқитувчи педагогик фаолиятининг муҳим ва асосий томонларини ёритади, яъни ўқитувчининг касбий маҳоратини такомиллаштириш, уларда доимий равишда билимга бўлган қизиқиш ва интилишни уйғотиш, ахборотларни излаш, сақлаш, саралаш ҳамда олиган маълумотлар устида ишлаш, уларни баҳолаш кўникмаларини тўғри шакллантиришда муҳим роль ўйнайди.

Узлуксиз касбий ривожлантириш жараёнида кўпчилик ўқитувчиларнинг ахборотлар билан ишлаш бўйича етарли малакага эга эмаслиги, керакли сўровларни талаб даражасида баён эта олмаслиги фаолиятга тегишли материалларни, малака хужжатларини, ўқув дастурларини тузишда ва тайёрлашда қийинчиликларга сабаб бўлади.

Замонавий ахборот ва компьютер технологияларидан фойдаланиб ўқитувчиларни узлуксиз касбий ривожлантириш жараёнида тингловчиларнинг касбий маҳоратини такомиллаштиришда асосий эътиборни қуйидаги мавзуларни ўзлаштиришига қаратиш муҳим ҳисобланади:

жамиятдаги ахборотлаштириш жараёнининг таълим тизимидаги ўрни;
миллий ва хорижий ахборот тармоғи ҳамда порталларидан ахборотлар излаш ва топиш;

ахборотларни қайта ишлашнинг замонавий дастурлари ва усуллари;

таълим тизимини бошқаришда ахборот технологияларидан фойдаланиш;

ахборот технологиялари асосида ўқув-услубий ва педагогик-тадқиқот фаолиятларини шакллантириш.

Бу жараён ўқитувчилардан бир қатор кўникма ва малакаларга эга бўлишликни, яъни: дидактик материалларни ва фаолиятига оид ҳужжатларни тайёрлашда матн муҳарриридан самарали фойдаланиш, мультимедиа тақдимотларини тайёрлаш, тармоқ ичида маълумотларни излаш ва мулоқот қилиш кабиларни талаб этади.

Узлуксиз касбий ривожлантириш жараёнида ўқитувчиларнинг касбий маҳорати ва ахборот маданиятини такомиллаштиришнинг асосий воситалари сифатида ўқув ва амалий дастурлар, мультимедиа технологиялари, электрон ўқув адабиётлари, масофадан ўқитиш тизими, интернет тармоғи ҳамда амалий дастурлар пакетларини кенг қўллаш тизим самарадорлигини оширишга хизмат қилади.

Адабиётлар:

Джураев Р.Х., Цой М.Н., Данияров Б.Х., Гайер Т.В. Интерактивный комплекс в образовательном процессе. - Т.: «Шарк», 2011. – 268 с.

Ибрагимов А. Таълим-тарбия жараёнига замонавий педагогик ва ахборот коммуникация технологияларини самарали жорий этиш: муаммо ва ечимлар // Республика илмий-амалий конференцияси материаллари. – Бухоро, 2016. – 18-19 бетлар.

Йўлдошев Ж.Ғ. Малака оширишнинг назарий ва методологик асослари (ёхуд ўқитувчи бўлиш осонми?). – Т.: Ўқитувчи, 1998. – 208 б.